

Szivárvány

A DEBRECEN-NAGYERDEI REFORMÁTUS EGYHÁZKÖZSÉG LAPJA

2020/4

Különleges húsvéti úrvacsora

„Szivárványívemet helyezem a felhőkre, az lesz a szövetségnek, melyet én a világgal kötök.” 1Móz 9,13

Karanténúrvacsora (virtuális) közösségben

Gyülekezetünk húsvét vasárnapi online istentiszteletének végén kivételesen nem hangzott el egy számadat. Az, hogy (virtuálisan) hányan voltunk együtt az úrvacsora közösségében. Jó lenne ezt legalább utólag megtudni, akár a visszajelzésekből! Egyfelől, mert így jobban számon lehetne tartanunk egymást. (Jelentem: öt tagú családunk mindhárom konfirmált tagja részesült benne.) Másfelől pedig, mert talán néhányan nem kívántak élni e lehetőség – az istentiszteletet viszont követték.

Fontosnak vélem, hogy – akár laikus gyülekezeti tagként, mint jómagam – igyekezzünk reflektálni e helyzetre, segítve azokat, akikben esetleg feszültséget okoz. Azért is aktuális mindez, mert a karanténhúsvét táján megszorodott azok száma, akik tudatosabban kezdtek gondolkodni az úrvacsoráról. Talán életükben először. Az emberek ugyanis az elmúlt 2000 évben sosem a szentségről szóló dogmák alapján választottak felekezetet. A legtöbben beleszületünk valamely egyházba, vagy később, valaki hatására kapcsolódunk egy közösséghez, amelyen keresztül aztán megismerjük és elfogadjuk az adott felekezet liturgiai hagyományát, úrvacsorázási szokását (és kevéssé a teológiáját). Pedig a keresztyénség történetének jelentős részében épp az úrvacsora tana volt az egyik leginkább megosztó kérdés. Sokakat elítéltek, ha nem az adott egyház dogmájának megfelelő álláspontot vallották. A hívek nagy része azonban sosem értette, és nem is igazán foglalkozott az úrvacsora teológiájával.

Az Eucharisztia katolikus értelmezése szerint a kenyér és bor átlényegülése Krisztus testévé, s ekképpen az Úr való-

ságos jelenléte kizárólag a misén történhet meg: amikor a felszentelt pap kimondja az átváltoztatás ígét. Nincs tehát „távolsági szentáldozás”. A hívek konyhaasztalára helyezett kenyér és bor nem változik át a képernyőn keresztül; nem-papok nem is próbálkozhatnak ezzel. (Ezért például a „lelki áldozás” tana századok óta megoldást kínált az olyan helyzetekre, amikor külső körülmények nem teszik lehetővé a szentségek valóságos vételét.)

Az evangélikusok úrvacsora-felfogása alapján sem lehet „online-reálprezenciát” feltételezni. Hiszen Luther nyomán ők is azt vallják, hogy Jézus – ígérete szerint – *valósággal jelen van* az úrvacsorában: magával a Fiúval lehet egyesülni. Ám e misztérium csak a gyülekezet tényleges közösségében valósulhat meg, kizárólag a szolgálattévő lelkész vezetésével, aki kimondja Krisztus szavait.

Noha a világ református és evangélikus egyházai fél évszázada (a magyarországiak már közel 200 éve) megegyeztek, hogy úrvacsorai közösségben lesznek egymással, *testvéri* szempontból, a szentség *teológiai* értelmezésében nagyobb különbségek is vannak. Kálvin és más reformátorok nyomán ugyanis a református teológiai hagyomány szerint a gyülekezet tagjai az úrvacsorai közösségben a Szentlélek által, titokzatos módon, lélekben egyesülhetnek a feltámadott, mennybéli Krisztussal. Bár több teológus az úrvacsoravétel *aktusában* reális jézusi jelenléteket lát, a *szent jegyekben* nem hiszik a valóságos testi jelenléteket. Épp e felfogás teszi lehetővé, hogy a három említett felekezet közül egyedül a református teológia számára lehessen esetleg elfogadható az online úrvacsorai közösségben részesülés gondolata.

Karanténúrvacsora (virtuális) közösségben

Sőt, néhányan akár a helvét irányú reformatori szövegekből is levezethetőnek látják ezt. Kálvint idézte például Bogárdi Szabó István, zsinati elnök abban a cikkében, amely alapul szolgált az Elnökségi Tanács ajánlásához. A passzus a mennybéli Krisztus, valamint a szent jegyeket magához vevő földi ember közötti viszonyra utal: „a Lélek valósággal egyesíti, amit a távolság elválaszt” (*Institutio*, 4.11.17). A javaslat szellemében tehát: online közvetítés során valódi közösség teremthető.

Az úrvacsora vételére elsősorban a *házi istentisztelet* keretét ajánlották a híveknek, és elsődlegesen ehhez adtak liturgiai mintát a lelkészek számára. Legitimálás céljából a következő ígét citálták: „házként megtörték a kenyeret, örömmel és tiszta szívvel részesültek az ételben” (ApCsel 2,46).

E bibliai megalapozás azért is érdekes, mert Hafenscher Károly, a Magyarországi Evangélikus Egyház zsinatának lelkészi elnöke épp e szavakra hivatkozott, ám eltérően érvelt. Szerinte ugyanis az apostolok a gyülekezetből csak azokat bízták meg prédikálással – és a szintén ige-szolgálatként értelmezett – úrvacsoraosztással, akit „alaposan megvizsgáltak”. Az evangélikus álláspont szerint tehát *kizárólag* beiktatott *lelkészek* szolgáltatják ki az úrvacsorát.

A kétféle úrvacsora-felfogás azonban nem a felekezeti különbségből adódik, hanem szövegértelmezési eltérésekből. Emiatt lehetséges, hogy a reformátusságon *belülről* is napvilágot láttak olyan vélemények, amelyek – az egyházvezetés ajánlásától eltérően – szintén *kizárólag* a lelkészekre

bíznák az úrvacsora kiszolgáltatását, a gyülekezet valóságos közösségében.

Noha nincs lehetőség a bibliai szövegrész értelmezési hagyományának áttekintésére, jelzem, hogy az ApCsel-ben nem található egyértelmű utalás arra, hogy a kenyér megtörése pontosan mit jelent itt, illetve kik végezheték. De megjegyzem, hogy a hivatkozott ígék kontextusát is magyarázókkal sokkal gyakrabban érveltek a lelkészeknek fenntartott szentség-kiszolgáltatás lehetősége mellett. S bár az egyháztörténet későbbi időszakában sem mindig kizárólag ők végezték az úrvacsoraosztást, azért a 16–17. századi református hitvallások, bibliakommentárok és egyházfegyelmi szövegek nagy része mégiscsak ezt támogatta.

Összegezve tehát úgy vélem, hogy 1.) a református úrvacsora-tanból elvileg levezethető, hogy a szentséggel – kényszerűségből – online közösségben éljünk. 2.) Viszont a Szentírás vonatkozó részeit, illetve a helvét irányú reformatori szövegeket értelmezve nehezebbnek – bár nem lehetetlennek – látom arra következtetni, hogy az úrvacsorai közvetítést nézve, nem-lelkészek is kiszolgáltathatják a szentséget. (Vagyis tudok azonosulni azok álláspontjával, akik a karanténhúsvét idején nem éltek a szent jegyekkel.) 3.) Ám bevallom, hogy családunk számára a *gyakorlatban* – talán a rituális (*meg*) *szokás* miatt is – mégiscsak *kevesebb lelki feszültséggel* járt így úrvacsorázni, mintha megtartóztattuk volna magunkat ettől. S hiszem, hogy ha mégsem gondoljuk jól, akkor Isten – kegyelme és szeretete okán – túllép e tévedésünkön (is).

Dr. Fazakas Gergely

Gyógyító közös gondolkozás – vírusos időkben

1. Kényszerű, világméretű „böjt”?

Kedves Ismerős, Ismeretlen Barátom!

Böjt... Használjuk a kifejezést, pl. böjti szelek..., vagy meglesz még ennek a böjtje... A böjt sokak számára nem jelent már semmit. Némelyek talán össze is tévesztik valamilyen vírus módjára terjedő, divatos fogyókúrával, melynek célja a csinosabb külső, esetleg az egészségesebb élet. De valójában mi is a böjt lényege?

A keresztyén naptár szerint így készülhetünk a nagypéntek, húsvét eseményeire. A böjt csak vallásos szokás lenne, esetleg lemondás valamilyen ételről, vagy pedig elsősorban egy lelki folyamat, a hasznos átértékelés, a megváltozás alkalmá?

A böjttel kapcsolatosan már több mint kétezer éve is voltak hasonló félreértések. A Bibliában Ézsaiás könyve 58. részében olvashatunk arról, hogy így panaszkodtak az akkori emberek:

„Miért böjtöltünk, ha te – Uram – nem akarsz tudni róla?

De hiszen ti a böjti napokon is megtaláljátok kedvteléseiteket, mert robotosaitokat hajszoljátok... Nem úgy böjtöltök, ahogy ma illenék, nem úgy, hogy meghalljam hangotokat...

Nekem az olyan böjt tetszik – mondja az Úr –, amikor leoldod a jogszállítókat, kibontod a járom köteleit, szabadon bocsátod az elnyomottakat... Oszd meg kenyeredet az éhezővel... ne zárkózz el testvéred elől. Akkor eljön világosságod, mint a hajnalhasadás és hamar beheged a sebed...” (Ézs 58,3 és 6-8.)

A vilájárvánnyal fenyegető koronavírus miatt a hatóságok, a szakemberek javaslatára – érdekünkben – bezárták az iskolákat, szórakozóhelyeket, még a

templomokat is. Mindenkit felszólítanak arra, hogy csak halaszthatatlan okok miatt hagyja el otthonát. Le kell mondanunk sok megszokott dolgunkról az egészségünk érdekében.

A közvélemény-kutatások szerint a lakosság túlnyomó többsége helyesli ezeket az önkorlátozásra serkentő, sőt olykor kényszerítő, de életvédő intézkedéseket. Bizonyára benned is felmerül a kérdés: ekkora veszélyhelyzet, és nyomorúság kell ahhoz, hogy változtassunk megszokott, olykor önpusztító életformánkon?

Akarjuk, nem akarjuk, de egy sajátos, világméretű böjt részesei lettünk.

Sok kérdés merül fel:

– Csak ezen a járványveszélyen akarunk valahogy túl lenni, vagy tanulunk is belőle?

– Fogyasztói társadalmunkban megtanuljuk újra, hogy az áldozathozatalnak is lehet értelme?

– Megvizsgáljuk, hogy milyen hitek, reménységek vezérelnek minket?

– Szobafogságunk idején felértékelődik-e számunkra a közösségekhez való tartozás?

– Felismerjük-e, hogy talán új rendező elv kell az életünkhöz?

Közös, gyógyító gondolkozásra hívlak ebben a böjti, lelassított élethelyzetünkben.

Ezért javaslom, hogy:

– Egy kis füzetbe, mobilodba, számítógépedre jegyezd fel, hogy hétről hétre milyen felismerésre jutottál életeddel kapcsolatosan.

– Időnként olvasd át később is, hogy még jobban elmélyülhess azokban.

– Írd fel elhatározásaidat is, hogy azok később is serkentsenek a megvalósításra!

– Másokkal is megoszthatod gondolataidat, életed változását.

Püski Lajos

2. Áldozathozatal?

Hangzatos jelszavak villogtak, dübörögtek körülöttünk a járvány miatti veszélyhelyzet kihirdetése előtt. Egy-egy megkésett televíziós reklám – kissé anakronisztikusan – még a veszélyhelyzetben is hangoztatott közülük néhányat.

A kizárólagosan énközpontú gondolkozás vírusa már sokakat nemcsak megfertőzött, hanem értékrendjében meg is betegített. Elhitték, hogy az életben talán nincs is fontosabb dolog, mint a „szórakozás”.

A „kényeztesd magad” jelszavát elfogadó emberek végképp nem tudnak mit kezdeni a lemondással, áldozathozattal.

Az életben túl sok csalódás fogja érni azokat, akik szívükbe fogadták a „megérdemled...” büvös kifejezést.

Aki pedig mindenáron „érvényesülni” akar, az másoktól elvárja a lemondást, és könnyen keresztül is gázol a körülötte élőkön. Legfeljebb egy idő múlva értetlenkedve, keserűen panaszkodni kezd, hogy egyedül maradt, hogy őt nem szeretik az emberek. A korlátlan szabadság eszméje is sokaknak vonzó, de nem gondolják végig az ősi igazságot, hogy szabadságom határa a másik ember szabadsága.

Sokan értelmetlennek, idejét múlt keresztényen naivitásnak, a gyengék önigazoló ideológiájának gondolták a lemondást, az áldozathozatalt. Pedig gyakran mondjuk, sőt sokakra jellemző is, hogy:

– A családjának áldozta az életét, vagyis értékrendjében az első helyre került a családja. Érettük áldozta idejét, erejét, pénzét, önmagát.

– A sportnak szentelte az életét, az elh拉斯zott olimpia ezért megkérdőjelezheti az eddigi nagy áldozathozatal értelmét, és újratervezést is igényelhet.

– Sok áldozatot hozunk mulandó sikereért, dicsőségért, hervadó babérokoszorúért. Járványveszély miatt korlátozó óvintézkedéseket vezettek be. Az otthonmaradás, szabadságunk korlátozása, életünk kényszerű átszervezése sok területen, munkahelyek veszélybe kerülése komoly lemondást, áldozatot is jelent. Mégis sokan egyetértenek ezekkel az intézkedésekkel, pedig így igen sok áldozatot is kell hoznunk, a fontosabbért: életünk védelméért. Az áldozathozatal sok, jó gyümölcsöt is teremhet.

Nagypéntek, húsvét felé közeledve ragyogjon fel előttünk a krisztusi áldozat igazi célja és értelme, amit Pál apostol így fogalmazott meg:

„Isten abban mutatta meg rajtunk a szeretetét, hogy Krisztus már akkor meghalt értünk, amikor bűnösök voltunk.” (Róm 5,8)

A kizárólagosan énközpontú gondolkozásmód önző vírusától csak a helyes áldozathozatal gyakorlása szabadíthat meg. Amit, akit a legfontosabbnak tartunk, akit igazán szeretünk, azért készek, képesek vagyunk akár nagy áldozatot is hozni! Az áldozathozatalunk, vagyis az értékrendünk leleplezi a hitünket.

Gondolkozz el azon, hogy:

– Te miért hozol - idő, pénz, erő, figyelem - áldozatot?

– Írd is le magadnak a három legfontosabbat, aminek az oltárán sok áldozatot hozol.

– Vizsgáld meg, hogy ezek valóban megérik-e az áldozathozatalodat.

– Mit jelent neked az, hogy Jézus éretted is feláldozta önmagát a kereszten?

– Ha szükséges, akkor most változtass a meggyőződéseden és értékrendeden!

– Ezt a döntésedet is jegyezd fel a kis naplódba!

Püski Lajos

Gyógyító közös gondolkozás – vírusos időkben

3. Pedig mi azt reméltük...

Kezdjük közös gondolkozásunkat ma egy kérdéssel: Vannak reménységeid? Bizonyára! De kiben..., miben..., mit... remélsz?

Húsvétkor sokan elolvassák az emmausi tanítványok kétezer éves történetét. Mi posztmodern emberek gyakran nagyon hasonlítunk erre a két tanítványra.

Ebben a történetben arról van szó, hogy ez a két tanítvány Jézus kereszthalála után néhány nappal csalódottan ment Emmaus felé és arról beszélgettek ami azokban a napokban történt.

Csalódottságukban nem ismerték fel a hozzájuk csatlakozó, velük beszélgetésbe elegyedő feltámadott Jézust. Elmondták neki is ami történt, beleértve a feltámadásról szóló hírt is, amit persze nem hittek el. Őszintén kimondták, hogy „**pedig mi abban reménykedtünk**, hogy ő fogja megváltani Izráelt.”

Ezt a megváltást azonban ők talán politikailag képelték el. Másmilyen Messiást vártak.

Valójában nem Istenben, hanem saját téves hitükben, elképzelésükben csalódtak. Végül Jézust a kenyér megtöréséről ismerték fel. Örömmükben azonnal visszasiettek Jeruzsálembe elmondani, hogy az Úr valóban feltámadt. (Luk 24,13-35)

Az idők valamilyen értelemben mindig vírusosak! Ha őszintén megvizsgáljuk magunkat, akkor felismerhetjük, hogy istenfélőkként, vagy másban hívőkként valóban gyakran hasonlítunk a téves reménységek által megfertőződött, ezért csalódott emmausi tanítványokra.

Vannak akik elfordultak a keresztyénségtől is, és büszkén mondják, hogy nem vallásosak, pedig mindenki hisz

valamiben, valakiben, de nem mindenki keresztyén.

Ezért mindenkinek vannak reménységei is.

Gyűjtsünk össze néhány reménységet, amiben sokan hittek, hisznek ma is:

– Isten nincs – az ész az isten mondják egyesek a felvilágosodás óta, mégis néha barbár módra viselkedünk.

– Megistenítettük az anyagot, csak az van amit látunk, – bár csak mikroszkóp segítségével láthatjuk a vírusokat is.

– Tudományunkkal, technikánkkal, azt hisszük, hogy uralni tudjuk az egész világot, és mindent meg tudunk tenni.

– Különbféle politikai, világmegváltó ideológiákban reménykedtek sokan – melyek végül sok millió ember halálát okozták.

– A pénz lett istenné – de látjuk a bőséges anyagiak mégsem tesznek automatikusan boldoggá.

– Korlátlan szabadság vágyunkkal bele-taposunk mások szabadságába.

Most jött egy vírus, és átrendezi életünket, megkérdőjelezi téves reménységeinket.

Önkritikus, ezért gyógyító gondolkozásra hívlak:

– Gondolkozz a hit szerepéről az életedben!

– Hányszor kellett már csalódnod téves hitedben?

– Vizsgáld meg, hogy téged milyen hit, reménység vezérel?

– Engedd, hogy Isten mutatkozhasson bened, és ha benne bízol, akkor nem fogsz benne csalódnia.

– Kis naplódba, mobilodba jegyezd fel mostani felismeréseidet is!

– Olvasd át az eddigi feljegyzéseidet és gondolkozz el rajtuk!

Püski Lajos

4. Csak túl élni akarjuk, vagy...?

Először is köszönöm, hogy velem tartasz a reménység szerint életünket gyógyító közös gondolkozásban.

A kényszerű otthon maradás, némelyeknek több szabad időt is jelent. De mindenkinek át kell egy kicsit rendeznie az életét, ez pedig gondolkozásra hív.

Te mire használod fel ezt a helyzetet?

Elmaradt munkákat, takarítást bepótolod? Sokat tudsz együtt lenni családtagjaidal. Többet olvasol, tévézel, szörfözgatsz a világhálón, várva, hogy egyszer majd csak vége lesz a veszélyhelyzetnek?

– Csak túlélni akarjuk, csak legyünk túl rajta?

– Azt várjuk és reméljük, hogy hamarosan minden visszazökkenhet a régi kerékvágásba?

Már látható, hogy a járvány után sok mindent nem lehet ugyanott, és ugyanúgy folytatnunk, de a most kialakuló új szokásainkat sem érdemes ugyanúgy folytatnunk.

– **Csak túlélni akarjuk ezeket a hónapokat, vagy újratervezés következik?**

Ismerjük az ősi bölcsességet: a történelem az élet tanító mesetere. De tanulunk történelmünkből, vagy nemzedékről, nemzedékre, talán más körülmények között, és másmilyen eszközöket használva, de megismételjük ősünk hibáit?

Ezeken gondolkozva eszembe jutott a Bibliából a 2700 éve működött Hóseás próféta szava (10,12) aki így szólt az Istentől elfordult néphez:

„Vessetek magatoknak igazságot, akkor hűséget arathattok! Szántások föl új szántóföldet, mert ideje, hogy keressétek

az Urat, míg majd eljön, és hullatja rátok az igazság esőjét.”

A szomorú és nagyon elgondolkodtató az, hogy egy évszázaddal később Jeremiás próféta meg kellett, hogy ismétlje ezt a figyelmeztetést, mert az akkori nép nem tanult ősai életéből.

Vajon mi, mit ismerünk fel és tanulunk meg ezekben a hetekben?

Csak eltöltjük az időt, vagy mire használjuk fel ezeket a kényszerűen kapott heteket?

– **Először** is, ne csak túlélni akarjuk ezeket a heteket, hanem merjük megvizsgálni eddigi életünket, értékrendünket!

– **Másodszor**, ismerjük fel, hogy milyen hit, meggyőződés, világszemlélet vezetett eddig bennünket!

– **Harmadszor**, vizsgáljuk meg, hogy eddigi meggyőződésünk valóban a legjobb és leghasznosabb irányba vezetett bennünket?

– **Negyedszer**, ne ijedj meg, ha rájöttél, hogy életednek nem csak egy kis kozmetikázásra van szüksége, hanem teljes megváltozásra, valószínűleg, új hitre és értékrendre!

– **Ötödször**, légy kész tanulni a hibáidból, tévedésedből. Vagyis légy kész az újratervezésre, Isten rendjéhez való visszatérésre!

Mostani felismeréseidet is jegyezd fel, hogy később újra át tudd gondolni azokat. Másokkal is megoszthatod felismeréseidet!

Tehát ne csak a veszélyhelyzet végét várjuk, hanem folytassuk a közös vizsgálódásunkat!

Közös gondolkozásunk így lehet sok, tévhitekkel fertőzött élet gyógyulására.

Püski Lajos

Vasárnapi alkalom zenei felvétele

Különleges húsvéti úrvacsora

Szívárvány –

a Debrecen-Nagyerdei Református Egyházközség hírlevele
4032 Debrecen, Bolyai u. 25.

Felelős kiadó: Püski Lajos

Nyomda: Litográfia

28. évfolyam 4. szám

Egyházközségünk számlaszáma:

E-mail: refnagyerdo@gmail.com

Egyházközség hírlevele

Telefón: (52) 410-811

Tördelés: Bene Lászlóné

Készült 150 példányban

Megjelenik havonta

11738008-20012917

Honlap: www.refnagyerdo.hu